

Список літератури

1. Крысин Л.П. Вопросы исторического изучения иноязычных заимствование – ваний в лексике русского языка советской эпохи: Автореф. дисс. канд. филол. наук. – М.: Академия наук СССР. Ин-т русского языка, 1965.

2. Крысин Л.П. К определению терминов "заимствование" и "заимствованное слово" // Развитие словарного состава совр. рус. яз. – М., 1965. – С. 103-117.

3. Altleitner M. Der Wellness-Effekt. Die Bedeutung von Anglizismen aus der Perspektive der kognitiven Linguistik / Margret Altleitner. – Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, 2007. – 376 S.

4. Barbour, St., Stevenson P. Variation im Deutschen. Soziolinguistische Perspektiven. / Stephen Barbour, Patrick Stevenson. – Übers. aus dem Engl. von Konstanze Gebel. – Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1998. – 354 S.

*Науковий керівник: Желуденко М.О.,
канд. пед. наук, доцент*

УДК 81'25: 81'37:82-31 (043.2)

Мазурик А.Р.

Національний авіаційний університет, Київ

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ВІДТВОРЕННІ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ РЕЯ БРЕДБЕРІ

Науково-фантастичний жанр характеризується широким використанням різноманітних мовних засобів: науково-технічних термінів, термінологічних словосполучень, вигаданих реалій і неологізмів, за допомогою яких досягається вірогідність фантастичного світу. Саме тому для адекватного відтворення такого стилю використовуються різноманітні трансформації з метою дотримання норм мови перекладу.

Відтворення науково-фантастичного стилю в україномовних перекладах здійснюється завдяки застосуванню різноманітних трансформацій (компресії, заміни множини на однину, конкретизації, додавання і т. ін.) та стилістичних фігур (паралелізм (анафора), градація і т. ін.). Для адекватного відтворення науково-фантастичного стилю ці мовні засоби застосовуються на різноманітних мовних рівнях, таких як семантичний, стилістичний, синтаксичний морфологічний та графічний.

Кожний окремих лінгвостилістичний засіб піддається певним особливостям перекладу, проте можна вивести й певне загальне правило – у перекладача є такий вибір: або спробувати скопіювати прийом оригіналу, або, якщо це неможливо, створити в перекладі власний стилістичний засіб,

що володіє аналогічним емоційним ефектом [1, с. 123]. Звідси й формуються специфічні способи перекладу того або іншого лінгвостилістичного засобу.

Загалом для науково-фантастичних творів Р. Бредбері характерні такі лінгвостилістичні особливості: 1) наявність авторських номінацій, що характеризуються універсальністю, сполучуваністю із загальноновживаними словами, наявністю дериваційних понять, 2) використання синтаксичних авторських номінацій, що є сполученнями вже існуючих слів; 3) авторські номінації представлені такими смисловими класами слів: назви наук, назви планет і їх мешканців, назви професій чи роду занять, назви предметів або апаратів, назви процесів; 4) здебільшого використовуються загальноновживані лексичні одиниці, частина з яких за певних умов у тексті перетворюється на загальнонаукові терміноподібні слова, або й на вузькоспеціальні терміни; 5) вживання емоційно забарвлених, розмовних та звукоімітуючих слів, синонімів, фразеологізмів, лексичних і синтаксичних стилістичних засобів.

Наприклад, у повісті Р. Бредбері «Кульбабове вино» основним лінгвостилістичним засобом видається концептуальна метафора, і з огляду на специфіку її образної основи, можна дійти висновку, що під час відтворення таких образів українською мовою важливо дібрати правильний еквівалентний образ, який не завжди буде збігатися з оригіналом у формі та змісті. Розглянемо деякі приклади перекладу концептуальної метафори у зазначеному творі:

This path led in a great dusty snake to the ice house where winter lived on the yellow days [3, с. 25]. – Одна стежка **великою припалою порохом змією** повзла до **льодовні**, де в **золоті літні дні жила зима** [2, с. 342].

Концептуальними метафорами тут виступають **велика припала порохом змія**, **льодовня**, а **золоті літні дні** – метафоричний епітет. У перших двох випадках перекладач застосовує ті самі образи, що і в оригіналі, а в третьому – вдається до невеликої заміни, адже дослівний переклад «жовті дні» не викликав би у реципієнта перекладу бажаної асоціації із літом, якої хотів досягти автор. Також у вищевказаному прикладі використовується лінгвостилістичний засіб персоніфікації – **«жила зима»**. Перекладач не змінює образної основи оригіналу, адже такий переклад залишається прагматично адекватним.

Отже, переклад науково-фантастичних текстів є складним завданням, яке вимагає не лише досконалого володіння мовою перекладу та мовою оригіналу, а й неабиякої винахідливості. Адекватний переклад наукової фантастики вимагає і повноцінної передачі в тексті перекладу когнітивної інформації, і збереження авторського стилю та створення в читача відповідного враження.

Список літератури

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов. – М.: Межд. отношения, 1975. – 237с.
2. Бредбері Р. Кульбабове вино / Р. Бредбері; (пер. В. Митрофанова) // Марсіанські хроніки. – К.: Дніпро, 1988. – С. 325–535.
3. Bradbury R. Dandelion Wine / R. Bradbury. – New York: Bantam, 1985. – 253 p.

*Науковий керівник: Ковтун О.В.,
д-р пед. наук, професор*

УДК 81'255.2:6:811.111 (043.2)

Маркевич Е.Р.

Національний авіаційний університет, Київ

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Особливість фахових мов полягає в наявності спеціального, зорієнтованого на потреби певного фаху набору лексичних одиниць, які мають гнучкі зв'язки із загальноживаною лексикою, яка теж наявна у фаховій мові. У цьому зв'язку мовознавці надають особливого значення дослідженню структурно-семантичних особливостей термінів.

Структурно-семантичний потенціал терміна, його словотвірна парадигма були об'єктом досліджень ряду лінгвістів (М. Володіна, А. Гудманян, В. Даниленко, Г. Єнчева, Т. Канделаки, Т. Кияк, О. Ковтун, С. Мішланова, О. Суперанська та ін.).

На думку науковців, формування авіаційної терміносистеми відбувається протягом століть і відображає весь складний процес розвитку транспортної науки і техніки – від винаходу колеса до польотів космічних кораблів. Термін *авіація* полісемантичний. Під авіацією розуміють: 1) організацію (службу), що використовує для польотів різноманітні апарати, важчі за повітря, 2) науку, яка ґрунтується на фізиці, математиці, аеродинаміці, газовій динаміці, аеронавігації, і визначає засоби і принципи літання на апаратах, важчих за повітря.

Семантичні зміни, що відбувалися в авіаційній терміносистемі, можна поділити на два основні типи: 1) семантичні зміни, викликані новими відкриттями. Прикладом може слугувати термін *aeronaut*, первинне значення якого «повітроплавець». З появою апаратів, важчих за повітря, він набув значення «льотчик», а з польотом людини в космос – значення «космонавт»; 2) семантичні зміни, викликані змінами в самих предметах і явищах. Так, термін *aeroplane* більше не має того значення, яке він мав на початку ХХ ст., коли літак був конструкцією з дерев'яних стійок і парусини.